

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Кзз 851/2021
21.10.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Драгомира Милојевића, председника већа, Биљане Синановић, Радмиле Драгичевић Дичић, Радослава Петровића и Драгана Аћимовића, чланова већа, са саветником Татјаном Миленковић, као записничарем, у кривичном предмету окривљеног Филипа Гаврановића, због кривичног дела тешко убиство из члана 114. став 1. тачка 5. КЗ, одлучујући о захтеву за заштиту законитости браниоца окривљеног Филипа Гаврановића, адвоката Ивана Фанка, поднетим против правноснажних пресуда Вишег суда у Београду К број 174/18 од 30.07.2020. године и Апелационог суда у Београду Кж1 74/21 од 12.05.2021. године, у седници већа одржаној дана 21.10.2021. године, једногласно је донео

ПРЕСУДУ

УСВАЈА СЕ, као основан, захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног Филипа Гаврановића, па **СЕ УКИДАЈУ** правноснажне пресуде Вишег суда у Београду К број 174/18 од 30.07.2020. године и Апелационог суда у Београду Кж1 74/21 од 12.05.2021. године и предмет **ВРАЋА** Вишем суду у Београду на поново одлучивање.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду К број 174/18 од 30.07.2020. године, окривљени Филип Гаврановић оглашен је кривим због извршења кривичног дела тешко убиство из члана 114. став 1. тачка 5. КЗ и осуђен на казну затвора у трајању од 30 година, у коју казну му се урачунава време проведено у притвору почев од 05.11.2017. године, када је лишен слободе, па надаље.

Истом пресудом, на основу члана 92. став 1. у вези члана 91. КЗ од окривљеног Филипа Гаврановића одузет је на име имовинске користи новчани износ од 4.960 евра и 58.240,00 динара, а од АА одузет је на име имовинске користи новчани износ од 2.000 евра.

Наведеном пресудом, на основу члана 258. став 4. ЗКП, оштећена ББ и ВВ су упућене на парнични поступак ради остваривања имовинскоправног захтева насталог извршењем овог кривичног дела.

Истом пресудом на основу члана 264. ЗКП окривљени Филип Гаврановић обавезан да надокнади трошкове кривичног поступка о чијој висини ће суд одлучити накнадно посебним решењем.

Пресудом Апелационог суда у Београду Кж1 74/21 од 12.05.2021. године одбијене су као неосноване жалбе јавног тужиоца Вишег јавног тужилаштва у Београду, жалба окривљеног Филипа Гаврановића и жалба браниоца окривљеног, адвоката Ивана Фанке, а пресуда Вишег суда у Београду К број 174/18 од 30.07.2020. године је потврђена.

Против наведених правноснажних пресуда захтев за заштиту законитости поднео је бранилац окривљеног Филипа Гаврановића, адвокат Иван Фанка, због битних повреда одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 4) и став 2. тачка 1) ЗКП и повреде закона из члана 439. тачка 3) ЗКП, са предлогом да Врховни касациони суд побијане пресуде укине и предмет врати на поновно суђење првостепеном суду са наредбом да се нови поступак одржи пред потпуно измењеним већем или да укине другостепену пресуду и предмет врати другостепеном суду на поновно суђење, са наредбом да се нови поступак одржи пред потпуно измењеним већем или да преиначи побијане пресуде и окривљеног ослободи од оптужбе да је извршио кривично дело које му је стављено оптужницом на терет, а да уколико нађе да је окривљени прекорачио границе нужне одбране изрекне што је могуће блажу казну испод законског минимума, као и да се на основу одредбе члана 488. став 3. ЗКП одреди да се извршење правноснажне пресуде прекине.

Након што је примерак захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног Филипа Гаврановића у смислу члана 488. став 1. ЗКП доставио Републичком јавном тужиоцу, Врховни касациони суд је одржао седницу већа, о којој у смислу одредбе члана 488. став 2. ЗКП није обавештавао Републичког јавног тужиоца и браниоца окривљеног, јер веће није нашло да би њихово присуство било од значаја за доношење одлуке.

На седници већа, Врховни касациони суд је размотрио списе предмета са захтевом за заштиту законитости браниоца окривљеног Филипа Гаврановића, па је нашао:

Захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног Филипа Гаврановића је основан.

Основано се захтевом за заштиту законитости браниоца окривљеног Филипа Гаврановића првостепена и другостепена пресуда побијају због битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 4) ЗКП, наводима да је у доношењу првостепене пресуде, као члан већа, учествовао судија Зоран Ђорђевић, који је у истом својству учествовао у доношењу одлука којима је одлучивано о продужењу притвора према окривљеном Филипу Гаврановићу, као и да је доношењу другостепене пресуде учествовао судија Зоран Савић, као председник већа, а да је претходно, у истом својству учествовао у доношењу одлуке којом је одлучено о жалбама браниоца окривљеног на решење о продужењу притвора. У захтеву се наводи да је у образложењима наведених решења изражен став ових судија о постојању оправдане сумње да је окривљени Филип Гаврановић у време, на начин и на месту, како је то описано у оптужници извршио кривично дело, за које је касније оглашен кривим, због чега је непристрасност судије Зорана Ђорђевића у првостепеном поступку и судије

Зорана Савића у другостепеном поступку, доведена у питање, па их је требало изузети од одлучивања приликом доношења првостепене и другостепене пресуде.

Из списка предмета произилази да је пресуда Вишег суда у Београду К број 174/18 од 30.07.2020. године донета у већу састављеном од судија Ксеније Марић, као председника већа и Зорана Ђорђевића, као члана већа и судија поротника, Соње Антић, Снежане Грубић и Ранке Давидовић.

Из списка предмета произилази да је решење Вишег суда у Београду К број 174/18-Кв бр 3149/18 од 17.09.2018. године, којим је према окривљеном Филипу Гаврановићу продужен притвор, донето у већу састављеном од судија Татјане Сретеновић, као председника већа, и Оливере Пајић и Зорана Ђорђевића, као чланова већа.

Из списка предмета произилази да је решење Вишег суда у Београду К број 174/18-Кв бр 863/19 од 11.03.2019. године, којим је према окривљеном Филипу Гаврановићу продужен притвор, донето у већу састављеном од судија Татјане Сретеновић, као председника већа и Оливере Пајић и Зорана Ђорђевића, као чланова већа.

Из списка предмета произилази да је пресуда Апелационог суда у Београду Кж1 74/21 од 12.05.2021. године, донета у већу састављеном од судија Зорана Савића, као председника већа и Весне Петровић, Бојане Пауновић, Александра Вујичића и Маје Илић, као чланова већа.

Из списка предмета произилази да је решење Апелационог суда у Београду Кж2 993/19 од 28.05.2017. године, којим су одбијене жалбе на решење којим је окривљеном Филипу Гаврановићу продужен притвор, донето у већу састављеном од судија Зорана Савића, као председника већа, Вучка Мирчића и Весне Петровић, као чланова већа.

Из образложења решења Вишег суда у Београду К број 174/18-Кв бр 3149/18 од 17.09.2018. године, и К број 174/18-Кв бр 863/19 од 11.03.2019. године, као и из образложења решења Апелационог суда у Београду Кж2 993/19 од 28.05.2019. године, произилази да по налажењу судова постоје разлози за продужење притвора према окривљеном Филипу Гаврановићу прописани одредбом члана 211. став 1. тачка 4) ЗКП, због постојања оправдане сумње да је окривљени дана 03.11.2017. године из користољубља лишио живота покојног оштећеног ГГ, са којим се интензивно дружио дужи временски период и од истог позајмљивао новац, о коме је имао сазнања у погледу финансијске ситуације и планираних инвестиција, тако што је наведеног дана био у друштву са оштећеним у кафићу „ДД“, који се налази у близини пекаре, чији је власник оштећени и стаклорезачке радње, чији је власник окривљени, где су наконведеног времена уз разговор и конзумирање алкохолних пића, за које време је, а и непосредно пре тога окривљеног супруга ЂЂ усмено и телефоном упорно опомињала и инсистирала да те вечери њеном другу АА врати дуг у износу од 2.000 евра који окривљени, поред више опомињања, већ дуго није вратио, да су окривљени и оштећени напустили угоститељски објект и отишли до стаклорезачке радње окривљеног, где је окривљени док се оштећени налазио у неком од положаја главом нижем у односу на њега, овоме нанео најмање 26 удараца вишеструким ударцима чекићем и длетом, наневрши му повреде ближе описане у диспозитиву оптужног акта, од којих је

оштећени ГГ преминуо на лицу места, након чега је напустио лице места и по договору се нашао са супругом, а потом поново вратио до наведене радње где је у тоалету сакрио тело пок. оштећеног, и из торбице оштећеног узео новац, који је на име дуга исте вечери вратио АА, те како су на напред описани начин извршење и тежина последице кривичног дела за које је окривљени оправдано сумњив, довели до узнемирења јавности које може угрозити несметано и правично вођење кривичног поступка, задржавање окривљеног у притвору представља нужну и неопходну меру за несметано вођење кривичног поступка.

Одредбом члана 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода је гарантовано да свако, током одлучивања о његовим грађанским правима и обавезама, или о кривичној оптужби против њега, има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом, образованим на основу закона.

Одредбом члана 32. став 1. Устава Републике Србије, утврђено је да свако има право да независан, непристрасан и законом већ установљен суд, правично и у разумном року јавно расправи и одлучио његовим правима и обавезама, основаности сумње која је била разлог за покретање поступка, као и оптужбама против њега.

Одредбом члана 37. став 1. ЗКП, прописано је да ће судија бити изузет од судијске дужности у одређеном предмету, уколико је у том предмету у одређеном односу са окривљеним (тачка 1), 2) и 3) или када има одређене процесне улоге у том истом предмету (тачка 4) ... ако је у истом предмету поступао као судија за претходни поступак или одлучивао о потврђивању оптужнице или учествовао у доношењу мериторне одлуке о оптужби која се побија жалбом или ванредним правним леком или је учествовао у поступку као тужилац, бранилац, законски заступник или пуномоћник оштећеног, односно тужиоца или је саслушан као сведок или као вештак – односно када нису испуњене формалне претпоставке непристрасности судије, док је ставом 2. истог члана, прописана могућност изузећа, уколико постоје околности које изазивају сумњу у његову непристрасност. Дакле, установа изузећа у кривичном поступку уведена је у циљу обезбеђења претпоставки непристрасности судије.

Одлучивање о притвору, као најстрожијој мери обезбеђења присуства окривљеног за несметано вођење кривичног поступка, према одредбама члана 210. до 216. ЗКП подразумева оцену испуњености законом прописаних разлога за одређивање, продужење или укидање те мере, у оквиру којих разлога спада и оцена постојања основа сумње да је окривљени извршио кривично дело.

Критеријуми за оцену непристрасности судије приликом одлучивања, обухватају субјективни тест непристрасности, који претпоставља личну непристрасност судије, док се не докаже супротно и објективни тест непристрасности, код кога се утврђује постојање или утврђивање чињеница које могу изазвати дилему о непристрасности суда, сасвим одвојено од личног понашања било ког од чланова судског већа и обухвата и ситуације функционалне природе при обављању различитих службених функција.

У случају да је судија у кривичном поступку доносио одлуке и пре учешћа у доношењу пресуде у истом предмету, укључујући и одлуке везане за притвор, постоји

оправдана бојазан да тај судија није непристрасан, а степен његове непристрасности се цени у складу са обимом и природом раније донетих одлука.

Из наведеног произилази да је у сваком појединачном предмету релевантно питање, у којој мери је судија ценио околности предмета и кривицу окривљеног када је одлучивао о притвору. Питање пристрасности судије у вези са његовим претходни учествовањем у поступку, везано за протек времена од претходног поступања у истом поступку, није само по себи додата мера заштите од пристрасности, јер непристрасност судије у сваком посебном случају мора бити објективно испитана.

У конкретном случају, захтевом за заштиту законитости браниоца окривљеног Филипа Гаврановића најважније је питање оно везано за упуштање већа првостепеног и другостепеног суда у оцену кривице окривљеног.

Чланом 2. тачка 18. ЗКП, прописано је да је „основана сумња“ скуп чињеница које непосредно указују да је одређено лице учинилац кривичног дела, а тачком 19. истог члана, прописано је да је „оправдана сумња“ скуп чињеница које непосредно поткрепљују основану сумњу и оправдавају подизање оптужбе.

Према одредби члана 211. став 1. ЗКП, притвор се може одредити против лица за које постоји основана сумња да је учинио кривично дело, а који степен сумње се не мења у законским одредбама везаним за притвор, након подизања оптужнице.

У образложењима решења Вишег суда у Београду К број 174/18-Кв бр 3149/18 од 17.09.2018. године, К број 174/18-Кв бр 863/19 од 11.03.2019. године и Апелационог суда у Београду Кж2 993/19 од 28.05.2019. године, у чијим доношењима су учествовале судије Зоран Ђорђевић, као члан већа, које је у првостепеном поступку доносило одлуке о притвору и Зоран Савић, као председник већа, које је у другостепеном поступку донело одлуку по жалби на решење о продужењу притвора окривљеном Филипу Гаврановићу, образложено је постојање оправдане сумње да је окривљени Филип Гаврановић из користољубља лишио живота покојног оштећеног ГГ са којим се интензивно дружио дужи временски период, од кога је позамљивао новац и о коме је имао сазнања о финансијске ситуације и планираних инвестиција, да је критичном приликом окривљеног супруга ЂЂ усмено и телефоном упорно опомињала и инсистирала да те вечери њеном другу АА врати дуг у износу од 2.000 евра, који и поред више опомињања већ дуго није вратио, да је након предузетих кривичноправних радњи, из торбице оштећеног узео новац, који је на име дуга исте вечери вратио АА, што значи да је постојање оправдане сумње у наведеним решењима описана на релативно детаљан начи, а који облик сумње је већи од постојања од основане сумње чије је постојање неопходно приликом одлучивања о притвору.

По налажњу Врховног касационог суда, судије Зоран Ђорђевић и Зоран Савић су образлажући на релативно детаљан начин, постојање оправдане сумње у решењима у којима се одлучивало о продужењу притвора окривљеном Филипу Гаврановићу, изразили висок степен јасноће у погледу кривице овог окривљеног, у већој мери него што је то неопходно за доношење одлуке о притвору.

Утврђење постојања оправдане сумње подразумева да су судије Зоран Ђорђевић и Зоран Савић оценили да постоји скуп чињеница које непосредно поткрепљују

основану сумњу, а оправдана сумња представља квалитет сумње који оправдава подизање оптужбе, па се утврђење постојање таквог квалитета сумње код одређеног судије, може уподобити процесној улози судије приликом потврђивања оптужнице, која процесна улога представља основ за обавезно изузеће прописано одредбом члана 37. став 1. тачка 4) ЗКП.

Иако је судија по закону и у складу са својом функцијом, дужан да одржи поверење у своју независности и непристрасност, формирано предубеђење тих судија који су о притвору против окривљеног одлучивале више пута, јесте таквог квалитета и представља околност која нарушава претпоставку непристрасности судије, због чега је у конкретном случају непристрасност функционалне природе судија Зорана Ђорђевића и Зорана Савића, доведена у питање, па су испуњени разлози за обавезно изузеће ових судија приликом доношења првостепене и другостепене пресуде.

Судије Зоран Ђорђевић и Зоран Савић, у конкретном случају, нису изузети приликом доношења првостепене односно другостепене пресуде, па је по налажењу Врховног касационог суда, а имајући у виду члан 6. став 1. Конвенције о заштити људских права и основних слобода, ставове изражене у одлукама Европског суда за људска права, као и ставове изражене у одлукама Уставног суда Србије Уж 4461/10 од 30.01.2014. године и Уж 12021/17 од 04.01.2020. године и Врховног касационог суда Кзз Рз 2/2014 од 19.06.2014. године, Кзз ОК 33/2019 од 17.12.2019. године, Кзз 236/2021 од 11.03.2021. године, Кзз ОК 6/21 од 22.04.2021. године и Кзз 939/21 од 30.09.2021. године, првостепеном и другостепеном пресудом учињена битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 4) ЗКП, како се то основано захтевом за заштиту законитости браниоца окривљеног Филипа Гаврановића указује.

Из напред наведених разлога Врховни касациони суд је усвојио захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног Филипа Гаврановића, укинуо правноснажне пресуде Вишег суда у Београду К број 174/18 од 30.07.2020. године и Апелационог суда у Београду Кж1 74/21 од 12.05.2021. године и предмет вратио Вишем суду у Београду на поновно одлучивање, да би се у поновном поступку, а имајући у виду примедбе изнете у овој пресуди, донела правилна, јасна и на закону заснована одлука.

Из напред наведених разлога донета је одлука као у изреци на основу одредбе члана 492. став 1. тачка 1) ЗКП.

**Записничар-саветник,
Татјана Миленковић, с.р.**

**Председник већа-судија,
Драгомир Милојевић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић